



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &  
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

**Molina, Luis de**

**Lugduni, 1622**

Quid circa opinionem Scoti difficultatem faciat, & qua ratione defendi  
valeat. membrum 4.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)



ties Deus illum suspendit, ac denegat, eò quòd similiter sit quodammodò debitus ordini naturali rerum, quandoquidem causæ secundæ nihil sine eo possit operari, vel Angelo, vel animæ separatae, quæ imprimuntur, vel infusione specierum, esse naturalem: eò quòd sit illis quodammodò debita, ordoque ipse naturalis postulet, vt ab autore natura, qui in necessariis non deficit, eas per infusionem accipiant, vt operationem sibi propriam, ad quam suapte natura ordinantur, naturaliter exercere valeant.

MEMBRUM IV.

Quid circa opinionem Scoti difficultatem pariat, & qua ratione defendi valeat.



IRCA duas opiniones explicatas proponam quid mihi difficultatem faciat, & quam ratione vnaqueque defendi valeat: aliorum verò erit eam eligere, quæ magis placuerit. Atque vt ab opinione Scoti ordiamur, facile arbitror posse illam defendi, quod attinet ad cognitionem, quam Angeli de rebus corporeis habent. Neque in ea video esse tot difficultates, quot delitescunt in opinione D. Thomæ. Vnde ad argumenta in contrarium responderi facile potest.

Opinio Scoti qua ratione defendi potest.

Ad primum pro D. Thomæ opinione respondetur.

Ad primū enim neganda erit similitudo, quoad id, ad quod adducitur. Ratio est, quoniam diuersa est ratio de potentia ad actum substantialem, qualis est materia prima corporum cælestium & inferiorum, & de potentia ad actum accidentarium, qualis est potentia intellectiua in Angelis & animabus comparatione specierum: de mente namque D. Thomæ, qui arbitratur materiam cæli distinctam esse specie à materia horum inferiorum, eademque ratione materiam cælorum specie inter se distinctorū, distinctas quoque esse specie inter se potentia ad actū substantialem in rebus corruptioni minime obnoxii, necessariò debet perpetuò esse omni ex parte completa per formam, qua informatur, ita videlicet vt non maneat in potentia ad aliam, alioquin res, quæ ex vita que coalescit, posset iuxta principia D. Thomæ corrumpi: in rebus verò corruptibilibus necessariò debet esse non omnino satisfacta, sed in potentia ad aliam formam, alioquin ea res nõ poterit corrumpi. At verò nullum est absurdum, si potentia ad actum accidentarium, qualis est intellectus in substantiis corruptionis incapibus, vt sunt animæ & Angeli, non sit prorsus completa per formam accidentariam, sed maneat in potentia ad aliam ac aliam suscipiendam, vt patet, quia substantiæ, quæ corrumpi nequeunt, in potentia sunt ad multas formas accidentarias. Ac sanè aperte constat argumentum non sumere medium necessarium, sed congruentiam dumtaxat quamdam, cur res eo modo sese habeat, quæ profectò nullam necessitatem inducit. Adde, licet species intelligibilis comparetur ad actum intelligendi tamquam actus primus ad secundum, ad intellectum tamen comparari tamquam actū secundum cum primo: tam autem in animabus, quam in Angelis, intellectus, qui est actus prior speciebus intelligibilibus, est innatus & connaturalis eorum substantiis: non est autem necesse, vt quicquid in Angelis rationem habet actus primi comparatione alterius, sit illis quid innatum & connaturale, vt de ipso actu intelligendi Angelorum comparatione verbi, quod per eum producit, & compa-

A ratione habituum, qui eo etiã producuntur, est manifestum.

Ad secundum dicendum est, animas vniri quidem corporibus vt per corpora, sensulque in corpore residentes accipiant species à rebus, eò quòd in animabus intellectus agens non sit tantæ virtutis, vt possit eas haurire immediatè ex rebus ipsis materialibus, aut ex speciebus, quas res materiales in medium producunt, eaque de causâ necesse sit eas deputari magis, ac magis ministerio virtutum sentientium, tam internarum, quam externarum, quo proportionatè reddantur, vt auxiliatore intellectu agente animæ, producant species intelligibiles in intellectum possibilem. At verò in Angelis tantam esse, tamque perfectam vim intellectus agentis, vt possit eas immediatè ex rebus ipsis materialibus educere, aut certè ex speciebus, quas res materiales in medium effundunt. Fortè etiam substantiæ producunt species in medio improporionatè sensibus omnibus: ex eis verò Angelus per suum intellectum agentem producere poterit species proprias substantiarum in suum intellectum possibilem, quod tamen nos non possumus. Tanta præterea vis est intellectus possibilis in Angelo, vt ex speciebus accidentium penetrare statim possit naturas substantiarum naturalium, affectionesque earum.

Ad secundū.

Ad tertium negandum est, vim superiorem, longèque altiozem, ac potentiozem, non posse transire ab extremo ad extremum nisi per medium, hoc est, non posse producere effectum superiorem nisi per effectum medium, qui necessarius sit, vt vis inferior effectum superiorem producat. Quare licet, vt species intelligibilis rei materialis à nostro intellectu agente in intellectum possibilem producat, necessarium sit rem illam materialem habere prius esse in phantasia, vt intellectus noster agens coniunctus cum illo producat speciem in intellectum possibilem, vt tamen intellectus agens angeli eam in intellectum suum possibilem valeat producere, id nequaquam est necessarium, sed poterit eam producere concurrente immediatè, aut cum re ipsa materiali sensibili, aut certè cum specie, quam res materialis per medium diffundit. Poteritque id confirmari exemplo Dei optimi maximi, qui, quòd potentiam superiorem omnibus creatis habeat, potest producere speciem, aut effectum spiritualem in angelo, aut anima separata, concurrente immediatè cum re materiali, quo pacto arbitramur ignem inferni immediatè agere in dæmones, & animas damnatorum, eosque cruciare, Deo adiuvante & cooperante simul cum eo igne ad eum effectum, qui non, nisi mediantibus sensibus internis & externis, poterat naturaliter produci.

Ad tertium.

Ad testimonium Augustini dicendum est, non loqui de cognitione naturali angelorum, sed de supernaturali à Deo angelis beatis infusa, vt satis se ipsum explicat Augustinus, illoque eodè capite negat dæmones habuisse illam cognitionem. Quo eodem modo respondendum est ad testimonium Dionysij, loqui videlicet de cognitione per reuolutionem angelis beatis à Deo factam. Cùm verò Scotus non neget in angelis scientiam & species rerum vniuersalium à Deo illis à principio suæ productionis, sicut & primis parentibus, infusas, quin potius eas, vt membro i. dictum est, affirmet, nec neget omnibus dona alia supernaturalia, iis etiã qui peccauerunt, tuæ collata, sanè testimonia, quæ innuunt scientiam, & alia dona supernaturalia collata fuisse angelis à principio suæ creationis, nihil

Ad primam confirmat.

Ad secundam.



nihil contra illum pugnat. De horum numero est illud Ezechielis 28. de Lucifero sub typo regis Tyri, Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, perfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti. Et infra: Tu Cherub, extensus, & protegens, & posui in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti. Perfectus in viis tuis à die conditionis tue, donec inuenta est iniquitas in te.

Quæ faciat  
difficultatē  
in scoti sen-  
sentia.

Quod attinet ad cognitionem rerum spiritua-  
lium, nempe substantiæ aliorum Angelorum, acci-  
dentiumque, quæ illis insunt, est mihi difficilis val-  
de opinio Scoti. In primis, quia non constat sub-  
stantias Angelorum, & accidentia, quæ ipsi insunt,  
posse producere species. Deinde quia esto produ-  
cere possent species in res spirituales, ut vnus an-  
gelus in alterum, quando tamen vnus Angelus di-  
staret ab alio, nequaquam posset eas producere: eò  
quod agere nõ posset in id, quod distat, quin prius  
ageret in propinquum, Angelus namque in spacium  
corporeum producere non posset effectum merè  
spiritualem: quippe cum res corporea capax non sit  
talis effectus: quod sit, ut vnus Angelus accipere non  
possit speciem ab alio per medium interiectum, at-  
que ad eò necillum cognoscere, nec quicquam co-  
rum, quæ in eo sunt. Quare vel dicendū esset vnum  
Angelum non posse intuitiue cognoscere alium, &  
ea quæ in eo sunt, ac vbi sit, nisi quādo non distaret  
ab inuicem: quod quis non videat esse nimis du-  
rum? tollit enim consortium, & societatem ab An-  
gelis. Vel dicendum erit, Angelos cognoscere res  
spirituales per species infusas: quo dato, recurrunt  
omnia argumenta, quæ contra opinionem D. Tho-  
mæ facta sunt. Nam in vnoquoque Angelorum  
successiue erunt infinita accidentia, quare, ad illa  
cognoscenda, vel dabuntur actū infinitæ species,  
vel vna, quæ representet infinita, atque ita recurrit  
primum argumentum Scoti. Cætera etiam mani-  
festum est recurrere. Hæc de opinione Scoti, quam  
non video alia ratione posse melius defendi, quā  
concedendo, vnum Angelum non cognosci ab  
alio intuitiue nisi quando non distat ab inuicem:  
quod licet iterum fatear esse valde durum, spectata  
tamen magnitudine spheræ, in qua tota possunt esse  
singuli Angeli, considerata etiam celeritate, qua  
percurrunt spacia, transcūntque de loco in locum,  
fortè non videbitur tam durum, præsertim cum si-  
gnis corporeis adhibitis in spacio corporeo, faciliè  
inter se loqui possint, exhiberèque signum, quo  
singuli singulis indicent, vbi sint, ut accessus mu-  
tuos possint habere, intuitiueque se inuicem co-  
gnoscere. Posset fortasse aliquis dicere, Angelos,  
tamquam naturas superiores, posse producere spec-  
cies sui in corpora, quæ quidem in essendo habeant  
extensionem in medio, in quo recipiuntur, non  
verò in representando, sed in quolibet puncto spa-  
cij representent totum obiectum. Sed nescio,  
quanta cum probabilitate id dici possit. Si vera  
esset opinio illa Scoti, qua affirmat, agens posse  
agere in id, quod distat, quin agat in propinquum,  
iuxta quam in 2. dist. 9. q. 1. asseuerat, vnum Ange-  
lum posse producere speciem ac cognitionem in  
alium Angelum distantem, nihil producendo in  
medium, nulla esset difficultas in hac alia  
ipsius opinione. Attamen satis aperte  
quæst. 8. art. 1. ostendimus id  
nulla ratione con-  
stare posse.

\* \* \*

## MEMBRUM V.

Quenam circa opinionem D. Thomæ difficulta-  
tem faciant, & qua ratione defendi possit.

IRCA opinionem D. Thomæ hæc mihi  
pariunt difficultatem. In primis durum  
videatur concedere, dari in Angelis spe-  
cies naturales, quæ representent infinita, quæque  
actu sint imagines & similitudines infinitorum,  
representando distinctè propria cuiusque eorum,  
quod tamen concedunt sectatores D. Thomæ, te-  
nenturque concedere iuxta eam opinionem Licet  
enim argumentum Scoti in contrarium, dissolui,  
ut videbimus, possit: res tamen ipsa in se ut dura,  
crediturque difficilis sese offert intellectui.

Deinde, quod mihi plus ingerit difficultatis, est,  
quod sectatores huius sententiæ, ut eam defendat,  
affirmant, species Angelorum non representare  
obiecta, antequam existant: existentia verò statim,  
ac existunt, representare illa, nulla facta variatione  
in specie, sed eo ipso dumtaxat, quod obiectum, cu-  
ius naturaliter sunt imagines, existat, quasi id sit  
conditio sine qua non representant. Contra hoc  
autem ita licet argumentari. Imago naturalis obie-  
cti, sanè obiectum representat, siue illud existat,  
siue non, ut imago Cæsaris Cæsarem, siue Cæsar  
existat siue non, & phantasma patris patrem repre-  
sentat, siue ille præsens sit, siue absens, & siue ex-  
istat, siue non. Eo enim ipso, quod aliquid est in se  
naturalis effigies, & imago alicuius, illud represen-  
tat. Neque satis facit, quod dicunt sectatores huius  
sententiæ. Videlicet, cum ad representandum ne-  
cessaria sit similitudo inter id quod representat, &  
id quod representatur, similitudo verò existentiam  
vtriusque extremi exigat, inde provenire, ut species  
Angeli, quando obiectum existit, illud represen-  
tet, non verò antequam existat. Hoc, inquam, non  
satis facit, quamuis enim relatio realis similitudinis  
inter duas qualitates existentiam exigat vtriusque  
extremi: similitudo tamen, quæ in eo est posita, ut  
vnum sit imago & effigies alterius, id nequaquam  
exigit, ut in duobus exemplis, de imagine Cæsaris,  
& de phantasmate patris, est manifestum, idemque  
cernitur in conceptu rosæ, qui rosam representat,  
& quando illa non existit, & quando existit: eò  
quod sit naturalis imago illius, eaque ratione il-  
lam naturaliter significet, & in speciebus ac cog-  
nitionibus immixtis mentibus prophetarum, quibus  
futura prævidebant, & denique in speciebus re-  
seruatis in memoria, tam sensitiua quàm intellectu-  
ua, quibus recordamur rerum absentium, & quæ  
existere deserunt.

Dicit aliquis, hæc omnia vera esse, si loquamur  
de notitiis abstractiuis, & de speciebus, quæ ad  
eiusmodi notitias inferuiunt: non verò de notitiis  
intuitiuis, quæ sunt rei præsentis, ut præsens est,  
& de speciebus inferuientibus ad eiusmodi notitias:  
hæc etenim, ut obiectum intuitiue represen-  
tent, existentiam illius exigunt, alioquin non re-  
presentarent illud ut præsens: quare cum species  
infusæ Angelis in instanti, in quo conditi sunt, ad  
notitias intuitiuis inferuiant (notitias namque ab-  
stractiuis formant Angeli ex speciebus reseruatīs  
in memoria, quæ velut vestigia quadam sunt ex  
notitiis intuitiuis relicta, aut certè eas formant  
arguitiue ex aliis notitiis, non secus ac nos eas eli-  
cimus) efficiunt sanè, ut species Angelis infusæ exi-  
stentiam

In Angli  
dari sententia  
quæ sunt  
difficultas.